

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 112. Vtrum Deus sit causa exemplaris & finalis omnium rerum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

vt explicatum est num. 25. in resp. ad 4.

27. Ad 6. distinguo minorem: materia prima non est actu per se ipsam, neque per formam, nego; non est actu per se ipsam, transeat; & distinguo consequens; ergo non potest fieri ita, vt simul accipiat formam, nego: non potest fieri absque eo quod accipiat formam, concedo consequentiam. In sententia dicente materiam existere actu non per se ipsam, sed per formam, non sequitur materiam non posse fieri, sed solum sequitur non posse fieri sine forma, vt aduertit S. Thomas hac quaest. 44. in resp. ad 3.

QVAESTIO CXII.

Virum Deus sit causa exemplaris, & finalis omnium rerum?

S. Th. q. 44. art. 3. & 4.

Videtur Deus non esse causa exemplaris creaturarum; primò quia exemplar, siue idea est, ad cuius similitudinem aliquid fit; sed creatura non possunt fieri ad similitudinem Dei, cum non possint esse similes Deo iuxta illud Ps. 34. *Domine quis similis tibi*; ergo.

2. Secundò exemplaria debent esse eiusdem speciei cum rebus, quæ fiunt ad similitudinem exemplarium; puta exemplar hominis debet esse eiusdem speciei cum homine, qui fit ad ipsius imitationem; sed Deus non est eiusdem speciei cum rebus creatis, quæ fiunt; ergo.

3. Tertiò scientiæ, ac definitiones non sunt de singularibus, sed de speciebus, & generibus abstractis à singularibus; ergo dantur species, & genera abstracta à singularibus; sed species, & genera, & alia vniuersalia abstracta à singularibus sunt exemplaria, & ideæ rerum, ac distinguuntur à Deo; ergo exemplaria rerum creatarum distinguuntur à Deo.

4. Quarto Sanctus Dionysius cap. 5. de diuinis nominibus dicit, quod ipsum secundum se esse prius est eo, quod est per se vitam esse, & eo, quod est per se sapientiam esse; sed prius distinguitur à posteriori in Deo autem non dantur plura distincta; ergo per se esse, per se vitam esse, ac per se sapientiam esse, distinguuntur inuicem, & à Deo; sed per se esse est exemplar eorum, quæ habent esse participatum; per se vitam esse, ac per se sapientiam esse, sunt exemplaria eorum, quæ habent vitam, & sapientiam participatam; ergo.

5. Quintò videtur Deus non esse causa finalis omnium rerum creaturarum. Ideò enim agentia agunt propter finem, quia indigent fine; sed Deus nullius indiget iuxta illud Ps. 15. *Deus meus es tu, quia honorum meorum non eges*; ergo.

6. Sexto finis actionis non est ipsum agens, sed forma per actionem producta, ideoque Arist. 2. Physic. t. 60. dixit, quod finis generationis, forma, & agens non coincidunt in idē

numero; sed Deus est primum agens omnium, quæ aguntur; ergo Deus non est finis eorum, quæ aguntur, & fiunt.

7. Septimo omnia appetunt finem; sed Deum non omnia appetunt, cum non omnia cognoscant Deum; ergo.

8. Octauo causa finalis est prima causarum sed Deus est causa efficiens omnium, in Deo autem non datur prius, & posterius; ergo Deus non est causa finalis omnium.

9. Respondeo Deum esse causam tum exemplarem, tum finalem omnium rerum. Probat, quod sit causa exemplaris. Nam artifex, vt faciat opus artificiale, debet habere exemplar, & ideam talis operis, ac debet suum opus conformare exemplari existenti exterius, vel exemplari existenti in mente; sed Deus est artifex vniuersalis omnium rerum, & antequam quidquam faceret, nullum erat exemplar exterius; ergo Deus ab æterno habuit in mente exemplaria, & ideas omnium rerum, quas ipsamet diuina sapientia inuenit, & quodammodo excogitauit: quæ quidem ideæ secundum illud esse intentionale, quod habent in mente diuina, non distinguuntur ab essentia diuina, quæ est esse intentionale omnium rerum; in quantum verò habent respectum ad res creatas diuersas, distinguuntur ratione. Nam eadem diuina essentia, in quantum est esse intentionale hominis, & habet respectum ad hominem, est exemplar hominis; in quantum est esse intentionale Angeli est exemplar Angeli &c. Videri possunt, quæ de causa ideali, seu exemplari dixi quæst. 17. Physicæ.

10. Probat, quod Deus sit etiam causa finalis omnium rerum, quod est de fide, iuxta illud Prouerb. 16. *Omnia propter semetipsam operatus est Deus*. Nam omne agens agit propter finem; si enim non intenderet aliquem finem determinatum, non produceret hunc potius effectum, quam alterum; sed Deus est primum agens; ergo agit propter finem; sed Deus omnia agit, vt communicet, diffundat, & manifestet suam bonitatem; ergo Deus omnia agit propter suam bonitatem communicandam, diffundendam, & manifestandam, ac proinde bonitas diuina vt diffundenda, communicanda, & manifestanda est finis omnium actionum diuinarum. Addere possumus, quod quia Deus omnia agit propter suam gloriam, ac proinde in omnibus actionibus intendit gloriam sibi, Deus est finis cui omnium, quæ agit.

11. Aduertit Sanctus Thomas primo, quod agentia inferiora non sunt pura agentia, sed sunt etiam patientia, quia in suis actionibus non solum intendunt diffundere suam perfectionem in alia, sed etiam cum sint perfectibilia, intendunt etiam se perficere. At Deus cum habeat actu omnes perfectiones, non intendit se perficere, sed solum intendit communicare alijs suam perfectionem, ideoque actio diuina est purè liberalis.

12. Ad.

12. Aduertit secundò, quod omnis creatura intendit participare aliquam similitudinem perfectionis, ac bonitatis diuinæ, ideoque intendit diuinam bonitatem, & perfectionem ut participabilem. Videri possunt, quæ de causa finali diximus; quæst. 16, Physi-
cæ.

13. Ad 1. distinguo minorem: creaturæ non possunt esse similes Deo perfectè, & vniocè, concedo; non possunt esse similes Deo imperfectè, & analogicè, ac cum infinita quadam dissimilitudine, nego minorem; & nego consequentiam. Licet creaturæ non possint esse similes Deo perfectè, & vniocè, tamen possunt esse similes Deo imperfectè, & analogicè, & cum infinita quadam dissimilitudine: hæc autem analogica similitudo sufficit, ut Deus sit exemplar, ad cuius imitationem fiunt creaturæ. Dum Psal. 34. dicitur, *Deus quis similis tibi?* negatur creaturam posse esse similem Deo perfectè, & vniocè, non negatur posse esse similem Deo imperfectè, & analogicè. Talis similitudo affirmatur, dum 1. Io: 3. dicitur: *Similes ei erimus, quia videbimus eum, facti est.*

14. Ad 2. nego, quod primum exemplar debeat esse eiusdem speciei cum rebus, quæ fiunt ad similitudinem talis exemplaris. Sicut igitur entia creata reducuntur ad primam causam efficientem increatam, ac proinde non eiusdem speciei, sed infinitè excedentem, sic reduci debent ad primum exemplar increatū, ac non eiusdem speciei, sed infinitè excedens, & participabile à creaturis secundum diuersos gradus.

15. Ad 3. distinguo maiorem; scientiæ, ac definitiones non sunt de singularibus, sed de generibus, & speciebus à singularibus abstractis, & separatis à parte rei, nego; abstractis per intellectum, concedo; & nego consequentiam. In logica quæst. 27. & seq. de vniuersalibus dictum est species, ac genera non esse separata, & abstracta à singularibus à parte rei, sed per intellectum.

16. Ad 4. Dionysius dicens ipsum per se esse, prius esse, quam per se vitam esse, & per se sapientiam esse, loquitur de prioritate rationis, & per intellectum, quo cognoscentes Deum ad similitudinem creaturarum, distinguimus in Deo per se esse, à per se vitam esse, & à per se sapientiam esse, ac proinde distinguimus in Deo varia exemplaria per ordinem ad effectus creatos, cum verè in Deo omnia sint idem.

17. Ad 5. distinguo maiorem; ideo agentia creata, & imperfecta agunt propter finem, quia indigent fine, concedo; ideo agens omnino perfectum agit propter finem, quia indiget fine, nego maiorem; concedo minorem; & nego consequentiam. Agentia imperfecta ideo agunt propter finem, quia indigent fine ad suam perfectionem acquirendam. At Deus, quia est agens perfectum, & habet in se ipsum finem, & omnia bona, ac omnes perfe-

ctiones, ideo agit propter finem, quia vult communicare suam bonitatem, & perfectionem actione purè liberali.

18. Ad 6. distinguo maiorem: finis qui actionis non est ipsum agens, transeat: finis cui actionis non est ipsum agens, nego. Finis cui actionis est ipsum agens etiam in creatis: e. g. dum Angelus intelligit, finis cui actionis intellectiue est ipse Angelus; & quia finis cui est principalior finis qui, siquidem finis qui ordinatur ad finem cui, ideo ipsum agens est finis principalis actionis, præsertim in Deo, qui omnia agit, ut communicet suam bonitatem, & perfectionem, & ut diffundat suam similitudinem.

19. Ad 7. nego minorem, ac dico, quod omnia appetunt Deum, siquidem appetunt participare diuinam perfectionem, & bonitatem: sed quæ habent intellectum appetunt Deum appetitu intellectiuo elicitò; quæ Deum non cognoscunt, appetunt Deum, ac diuinam similitudinem, ut participabilem appetitu purè innato.

20. Ad 8. distinguo maiorem: causa finalis, in quantum conuenit Deo, est prima omnium causarum à parte rei, nego: ratione nostra, concedo; distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Deus est simul prima causa finalis, exemplaris, & efficiens omnium rerum creatarum, ideoque causa finalis, exemplaris, & efficiens, in quantum dicuntur de Deo, non distinguuntur, nec vna est prior altera. Sicut autem possunt distingui ratione nostra, sic vna est prior altera ratione nostra.

QVÆSTIO CXIII.

Utrum creare sit ex nihilo aliquid facere?

S. Th. qu. 45. art. 1.

1. **V**idetur, quod creare non sit ex nihilo aliquid facere: primò quia particula ex importat habitudinem alicuius causæ, ac præsertim materialis; sed causa præsertim materialis non potest esse nihil, sed debet esse ens: ergo creare est facere aliquid ex aliquo ente, & non ex nihilo.

2. Secundò creatio est actio omnium nobilissima; sed si creatio esset productio ex nihilo, non esset nobilissima actionum: ergo. Probatur minor: nam actio, & motus desumunt suam perfectionem, & nobilitatem à terminis: ergo nobilior est actio ex aliquo in aliquid, puta ex ente in ens, & ex bono in bonum quam actio ex nihilo in aliquid.

3. Tertiò ut arguit Scotus, quæcumque creantur, prius habent esse possibile, & intelligibile in mente Dei: ergo non creantur omnino ex nihilo.

4. Respondeo, quod creatio dicitur multipliciter. Primò creari dicitur, cum quis pro-

mo.